

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 237/2018-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených spoločnosťou JUDr. Bohuslav Majchrák, advokát, spol. s r. o., Nová Bystrica 850, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Bohuslav Majchrák, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 160/2017 z 28. februára 2018 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 160/2017 z 28. februára 2018 vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania (ďalej len „napadnutý výrok uznesenia najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C 201/2006-755 z 29. júla 2016 v spojení s opravným uznesením okresného súdu č. k. 25 C 201/2006-766 z 18. augusta 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) bolo rozhodnuté, že žalobcovia 2, 3 a 4 majú voči sťažovateľom právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zároveň okresný súd rozhodol, že vo vzťahu medzi žalobcom 1 a sťažovateľmi žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania. Na základe odvolania, ktoré podali sťažovatelia, bolo uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 284/2016 z 31. januára 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zmenené rozhodnutie okresného súdu o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nebolo priznané právo na náhradu trov konania. Zároveň sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %. Ostatné časti prvostupňového rozhodnutia ostali nedotknuté. Proti uzneseniu krajského súdu vo výrokoch, ktorými bolo zmenené prvostupňové rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania, podali žalobcovia 2, 3 a 4 dovolanie. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie žalobcov 2, 3 a 4 odmietnuté a zároveň bolo rozhodnuté, že sťažovatelia nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

3. Sťažovatelia okrem iného v sťažnosti uviedli, že *«najvyšší súd SR konal podľa nášho názoru v priamom rozpore s ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p., čím konal i v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, teda spôsobom, aký zákon nepredvída.*

Ako strana sporu sme boli totiž v konaní riadne zastúpení na tento účel zvoleným právny zástupcom, prostredníctvom neho sme súdu na jeho výzvu zaslali procesné

podania - vyjadrenia vo veci, vyjadrenie zo dňa 07.06.2017 a vyjadrenie zo dňa 02.08.2017 (tieto sú potvrdené i v napadnutom rozhodnutí NS SR), ktorými sme nemali za cieľ nič iné, ako dôvodne brániť naše práva v dovolacom konaní. V oboch vyjadreniach sme podrobne a precízne analyzovali procesnú neprípustnosť ako aj nedôvodnosť podaného dovolania.

Preto z dôvodu, ak sme boli v dovolacom konaní riadne zastúpení, ak nám v tejto súvislosti vznikli trovy konania - trovy právneho zastúpenia a boli sme úspešní, o čom niet sporu, je absolútne nepochopiteľným postupom súdu, zvlášť Najvyššieho súdu SR, ak vo výroku o trovách uvedie, že nám nárok na ich náhradu nepriznáva. Okrem toho, ako uvedieme nižšie, konal i v rozpore s čl. 2 C.s.p., teda v rozpore s princípom právnej istoty, keď odklon svojho rozhodnutia, skôr exces, od ustálenej rozhodovacej praxe nijako nezdôvodnil (rozpor s § 220 ods. 3 v spojení s § 234 ods. 2 C.s.p.).

... V dovolacom konaní sme boli nepochybne úspešnou stranou, nakoľko tak, ako sme uvádzali v oboch našich vyjadreniach, bolo dovolanie podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, teda v zhode s obsahom našich podaní a v zhode s našim dovolacím návrhom. Napriek nášmu zjavnému úspechu nám súd v rozpore s ust. § 255 C.s.p. nárok na náhradu preukázateľne účelných trov konania nepriznal, čo je konanie contra legem.

... V intenciách nášho prípadu je zrejmé, že práve a len dovolatelia zapríčinili nesplnením podmienky prípustnosti dovolania odmietnutie ich podania, a preto mali byť zaviazaní k povinnosti nahradiť vzniknuté trovy konania.

Ako sa opakovanie vyjadrujú všetky sudy, počnúc Ústavným súdom SR, a čo koniec koncov vyplýva i ex lege z čl. 2 C.s.p., sudy sú povinné nasledovať konštantnú judikatúru najvyšších súdnych autorít, pretože jedine tak možno hovoriť o princípe právnej istoty, z ktorého implicitne vyplýva, že sudy sú povinné v rovnakých prípadoch postupovať rovnako. V danom prípade sa súd nielenže odklonil od judikatúry seba samého v rovnakých veciach, ale tento odklon nijako nezdôvodnil. Nakoľko sa NS SR nevysporiadala s existujúcou, konštantnou judikatúrou a teda svoj odlišný postup nezdôvodnil, ide skôr o absolútne nezdôvodnený exces než kvalifikovaný odklon v zmysle čl. 2 C.s.p..

... Na základe uvedeného sme potom legitímne názoru, že NS SR konal diskriminačne, svoj odlišný postup nijako, a teda už vôbec objektívne a rozumne neodôvodnil, čím i v zmysle judikatúry ÚS SR porušil právo na súdnu ochranu.

... Dovolací súd svoj postup - nepriznanie nároku na náhradu trov konania odôvodnil iba odkazom na ust. § 451 ods. 3 C.s.p., teda odkazom na normu, podľa ktorej nemusí výrok o trovách odôvodňovať. Takýto postup ale nie je podľa nás správny, pretože opomína viaceré skutočnosti a súvislosti.

- v prvom rade už len tým, že sa NS SR (odlišným) výrokom odchýlil od svojej vlastnej, dlhodobej praxe a od zákona, bolo nevyhnutné v záujme spravodlivosti, princípu právnej istoty, aby stručne, čo i len odkazom na judikatúru, alebo aspoň jedinou vetou naznačil, prečo rozhodol tak, ako rozhodol.

- čo je rovnako podstatné, súd nevezal na zreteľ inú, súvisiacu právnu normu, a to § 220 ods. 3 v spojení s § 234 ods. 2 C.s.p. ktorá mu prikazuje, aby ak sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, dôkladne odôvodnil tento odklon. Súd nevezal na zreteľ inú, nadväzujúcu právnu normu, teda opomenul systematický výklad noriem C.s.p., a tým porušil i základné princípy sporového konania - čl. 2 a čl. 3 C.s.p..

... S ohľadom na uvedení judikatúru ÚS SR máme zato, že napadnuté rozhodnutie je s ňou v rozpore, keď NS SR, hoci sa odklonil od zákona a vlastnej judikatúry, pričom tento závažný právny postup nijako strane - nám neozrejmil, nevysvetlil a preto sa možno o dôvodoch iba domnievať. Je paradoxné, keď NS SR, ktorý má dohliadať na jednotnosť aplikácie práva (nielen) u nižších súdov hlavne prostredníctvom dovolacieho konania, sám zapríčinil rozkol vo vlastnej i judikatúre.

... V našom prípade nemožno vôbec uvažovať o akejsi veci nižšieho významu, resp. bagatelnej veci, pretože ňou rozhodne nie je. Predmetom sťažnosti nie je peňažné plnenie (výška trov), ale nárok ako taký. Tak či onak musíme z opatrnosti konštatovať, že s ohľadom na výšku trov dovolacieho konania, ktorú nám súd odoprel, sa jedná o sumu podstatne vyššiu ako 50 € (v zmysle vyhlášky č. 655/2004 by sa prípadná odmena počítala za zastupovanie dvoch osôb za 3 úkony právnej služby). Čo z našej strany nemožno dodať, je skutočnosť, že v tomto prípade nejde ani tak o sumu nepriznaných trov, ale o princíp, keď NS SR absolútne bezprecedentne, rozhodol v rozpore s textom a účelom zákona, použil nesprávny výklad, svoje rozhodnutie nijako neodôvodnil a porušil vo viacerých ohľadoch judikatúru ÚS SR a tým i Ústavu SR, čo je ústavne neakceptovateľné pro futuro.

... S ohľadom na uvedené konštatujeme, že nami uplatnená sťažnosť síce smeruje proti výroku o trovách konania, avšak podstata porušenia našich práva zo strany Najvyššieho súdu SR dosiahla ústavnoprávnu relevanciu, nakoľko Najvyšší súd extrémne

nespravodlivo, extrémnym a výnimočným excesom z vlastnej judikatúry, bez jediného vysvetlenia porušil vo viacerých ohľadoch Ústavu SR a Dohovor (čl. 46 a čl. 20 Ústavy SR).».

4. Sťažovatelia v petite navrhujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie ich v bode 1 označených práv napadnutým výrokom uznesenia najvyššieho súdu, zruší napadnutý výrok uznesenia najvyššieho súdu a vráti vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sa domáhajú aj priznania náhrady trov konania v sume 596,80 €.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

13. Podstatu predloženej ústavnej sťažnosti tvorí námietka sťažovateľov, že najvyšší súd dospel k nesprávnemu záveru o tom, že im nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania ako úspešnej strane v dovolacom konaní.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa tak môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

15. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

16. Ústavný súd už viackrát vyslovil právny názor, podľa ktorého ak Občiansky súdny poriadok v § 238 ods. 5 upravoval, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustné vo veciach, v ktorých je napadnuté právoplatné rozhodnutie neprevyšujúce trojnásobok minimálnej mzdy, táto skutočnosť predstavuje vo sfére všeobecného súdnictva zákonný dôvod na odmietnutie dovolania z dôvodu neprípustnosti vzhľadom na to, že ide o sumu bagateľnú (pozri napr. IV. ÚS 358/08 alebo IV. ÚS 717/2013), ktorá vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných všeobecnými súdmi, a bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý aj do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012). Uvedený právny názor je aktuálny aj za účinnosti novej právnej úpravy, ktorá za tzv. bagateľnú vec pre dovolací prieskum považuje spory vo veciach, kde napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku].

17. Sťažovatelia argumentujú tým, že v tomto prípade nejde o tzv. bagateľnú vec, keďže predmetom sťažnosti nie je výška trov dovolacieho konania, ale nárok na ich náhradu. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd nepriznaním nároku na náhradu trov dovolacieho konania nepriamo rozhodol aj o výške trov dovolacieho konania (0 €), keďže od rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania sa odvíja výška trov konania. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia by si uplatnili tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia v dovolacom konaní a dve vyjadrenia v dovolacom konaní, ktoré sa netýkali veci samej). Z predmetu konania pred okresným súdom, uplatnených úkonov právnej služby v dovolacom konaní, ktoré boli vykonané v roku 2017, možno vyvodiť, že predmetom „sporu“ je suma, ktorá je zjavne bagateľná.

18. Ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľom len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu [intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011)]. Vo veci sťažovateľov o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu celkom zjavne nejde.

19. Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú ústavnej ochrany v spore o sumu, ktorá je zjavne bagateľná, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že v tejto veci sťažovateľov nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie ústavnej ochrany. Z uvedeného dôvodu preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (pozri m. m. II. ÚS 149/09, IV. ÚS 94/2014, II. ÚS 757/2014, II. ÚS 60/2015, II. ÚS 804/2015 a tam uvedenú judikatúru).

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v tejto veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júla 2018